

ОТЧЕТНЫЙ ДОКЛАД
Центрального комитета XV Съезду Казахстанского отраслевого
профессионального союза работников просвещения, науки и высшего
образования

докладчик – Председатель Профсоюза Мукашева А.М.

г. Астана

26 июня 2024 года

Құрметті делегаттар мен қонақтар!

Баршаңызды Съезд жұмысының басталуымен құттықтаймын!

Алдыңғы XIV Съезден кейін араға бес жыл салып, Елорда төрінде бас қосып отырмыз. Тарихты таразылағанда 5 жыл тым көп уақыт емес. Соған қарамастан осы уақыт аралығында елімізде бірқатар маңызды саяси-тарихи оқиғалар орын алды: Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев ҚР Президенті болып сайланды, ҚР Парламенті Мәжілісі мен Мәслихат депутаттарының сайлауы, Тәуелсіздігіміздің 30 жылдығы, Ата заңымыз - Конституцияға өзгерістер мен толықтырулар енгізу бойынша республикалық референдум өтті.

COVID-19 пандемиясы, Қордайдағы қырғын, Мақтааралдағы су тасқыны, Байзақтағы жарылыс, Қанды қаңтар оқиғасы, Семейдегі алапат өрт, Қарағанды шахтасындағы апат, су тасқыны салдарынан болған қайғылы оқиғаларға қоғаммен бірге қабырғамыз қайысты.

Дүйім жұртты дүрбелеңге салған сын сағаттар ынтымағы жарасқан – Салалық кәсіподақты жұдырықтай жұмылдырды. Азаматтық қоғамның ажырамас бөлігі болып табылатын Кәсіподақ қиын-қыстау кезеңде кәсіподақ мүшелерін қолдау дәстүрінен жаңылған жоқ.

Есепті кезеңдегі саладағы ең басты жаңалық - «Педагог мәртебесі туралы» заңының қабылдануы.

Жаңару мен жаңғыру жолында жүзеге асырылып жатқан реформалар аясында 2022 жылы Мемлекет басшысы Қ.Тоқаевтың Жарлығымен ҚР Білім және ғылым министрлігі екіге бөлініп, ҚР Оқу-ағарту министрлігі және ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі құрылды. Салалық кәсіподақтың атауын әлеуметтік әріптестердің атауымен үндестіру мақсатында 2022 жылғы 12 қазанда Салалық кәсіподақтың Кеңесінде ұйым атауын Қазақстандық оқу-ағарту, ғылым және жоғары білім қызметкерлері салалық кәсіподағы деп атау туралы шешім қабылданды.

Уважаемые делегаты!

Пять лет назад делегаты XIV Съезда подводили итоги деятельности Профсоюза, определяли основные направления дальнейшей работы. Что из намеченного нам удалось сделать? Каких целей мы не достигли? Какие трудности нас ожидают в предстоящий пятилетний период? Что должны сделать для преодоления проблем и достижения поставленных задач? На все эти вопросы нам предстоит сегодня ответить.

Вы получили детальную информацию к Отчету Центрального Комитета и проект Программы деятельности Профсоюза на 2024-2029 годы, поэтому в рамках отведенного регламентом времени, я остановлюсь на основных, наиболее значимых моментах.

Практическая деятельность Отраслевого профсоюза и членских организаций в отчетном периоде была направлена на реализацию Планов мероприятий, решений коллегиальных органов Профсоюза, нацеленных на выполнение установок XIV Съезда, его Программного документа, решение первоочередных актуальных социальных проблем работников сферы образования и науки.

Центральный Комитет уделял особое внимание укреплению организационного единства, повышению эффективности деятельности Профсоюза в реализации уставных задач на основе применения новых форм работы.

Основу любого профсоюза составляет его **членская база**. Всем хорошо известно, что только большой профессиональный союз, имеющий достаточные ресурсы, способен решать уставные задачи и достигать поставленных целей.

Предыдущий Съезд ставил перед нами задачу вовлечения в профсоюз как можно большего числа работников сфер образования и науки и предотвращение центробежных тенденций, которые наблюдаются в современном профсоюзном движении страны.

В отчетном периоде общее количество членов профсоюза сократилось на 118 тысяч человек, первичных организаций на 969.

Конечно, сокращение членской базы вызвано объективными процессами, происходящими в образовании (*заккрытие студенческих профсоюзов, ликвидация малокомплектных школ, коммерциализация системы и пр.*).

Однако, есть иные причины.

Негативное влияние на состояние профсоюзного движения оказали поправки в Закон РК «О профессиональных союзах» в части исключения из него норм, обязывающих профсоюзные организации ассоциироваться. Поправки в некоторых случаях послужили триггером к распаду крупных профсоюзных организаций.

Сокращению членской базы в отдельных регионах страны способствовали факты незаконного вмешательства в деятельность профсоюзных организаций со стороны должностных лиц государственных органов. К сожалению, мы не смогли в полной мере предотвратить возникшие риски и допустили потерю отдельных членских организаций.

Не могу не заметить, что руководители этих организаций, инициируя выход из состава Профсоюза, руководствовались далеко не благородными целями. Единственным объяснением их решений видится нежелание подчиняться требованиям устава, соблюдать профсоюзную дисциплину и отчитываться в части расходования профсоюзных средств.

Тем не менее, мы сумели противостоять возникающим вызовам, сохранить основную, наиболее организованную и боевитую часть Профсоюза.

Құрметті делегаттар! 2024 жылдың 1 қаңтарында Кәсіподақ мүшелерінің саны 600 мыңға жуық адамды құрады.

Салалық кәсіподақтың құрылымы туралы ақпарат слайдта көрсетілген.

2022 жылдың 12 қазанында Орталық Комитеттің кезекті Пленумында кәсіподақты жаңғыртудың негізгі бағыттарын және жұмыстың инновациялық формалары мен әдістерін айқындайтын «Жаңа Қазақстан – жаңа Кәсіподақ» атты салалық кәсіподақты дамыту Тұжырымдамасы бекітілді.

Тұжырымдама ережелерін іске асыру кәсіподақ мүшелерінің қорғалу деңгейін арттыруға, мемлекеттік органдармен және жұмыс берушілермен қарым-қатынаста ұйым беделін жақсартуға ықпал етті.

Айта кету керек, бүгінгі таңда Тұжырымдама өзектілігін жоғалтқан жоқ, сондықтан барлық деңгейдегі кәсіподақ органдары өз жұмысын жүзеге асыру барысында құжаттың ережелерін басшылыққа алуы қажет.

Уважаемые делегаты! За отчетный период Центральный Комитет и его Исполком работали в соответствии с Уставом Профсоюза, оперативно реагируя на быстро меняющуюся обстановку в стране.

По всем вопросам, требующим решений, проводились заседания, по результатам которых выносились соответствующие постановления. Для

Отраслевого профсоюза и членских организаций серьезным экзаменом и испытанием стала их деятельность в условиях введения Чрезвычайного положения в связи с пандемией коронавируса.

В Республике на основании решения Государственной комиссии по обеспечению режима ЧП при Президенте был введен режим ЧС и временно приостановлена деятельность отдельных организаций образования, принято решение о введении дистанционного обучения в организациях образования.

Перед профсоюзными организациями встала серьезная задача – обеспечить защиту прав и законных интересов работников отрасли, максимально сохранить уровень их трудовых доходов.

Мы выступили с обращением к работодателям отрасли, в котором требовали обеспечить существующие параметры оплаты труда работающим и режим законности при предоставлении ежегодных трудовых оплачиваемых отпусков, а также не допускать предоставление отпусков без оплаты труда.

Әлемді әбігерге түсірген пандемия кезеңі Салалық кәсіподақ қызметіне түбегейлі өзгеріс әкелді, 100 жылдық тарихи тәжірибесінде болмаған тың әдістерді енгізді: тікелей эфирлерде кәсіподақ мүшелерімен тілдестік, Zoom бейнебайланыс режимі арқылы жүздеген семинар, кеңестер өткіздік.

Өткен кезеңдегі кәсіподақ жұмысының қорытындылары Салалық кәсіподақ пен оның мүшелік ұйымдарының күрделі кезеңде жаһандық сипаттағы үлкен сыннан сүрінбей өтіп келе жатқанын көрсетеді.

Уважаемые делегаты!

Профсоюзное обучение – является одним из основных направлений деятельности профсоюза. За последние пять лет всеми формами **профсоюзного обучения** охвачено **411 315** человек из числа профсоюзного актива.

Необходимо отметить, что наша система профсоюзного обучения за последние годы вышла далеко за рамки обучения профсоюзных кадров. Мы обучаем не только профактив. Профсоюз обеспечивает обучение основам трудового законодательства представителей работодателей, членов согласительных комиссий по разрешению индивидуальных трудовых споров, членов производственных советов и технических инспекторов по безопасности и охране труда и другие категории участников трудовых отношений.

Мы должны в предстоящие пять лет перевести профсоюзное обучение на качественно новый уровень. В перспективе необходимо решить вопрос создания стационарной учебно-методической базы.

Жаһандық кезең бүгінде қай саланы да цифрландыру қажеттігін көрсетуде. Осыған орай, заман талабына сәйкес Кәсіподақ органдарының жұмысына озық цифрлық технологиялар қарқынды енгізілуде. Цифрлық платформаға барлық құжат айналымы мен есептілік аударылды, мүшелік базаның (АИС) цифрлық есебін қалыптастыру бойынша жұмыс аяқталуда, бухгалтерлік есеп 1С:Бухгалтерия платформасына ауыстырылды, «Bilim kasipodagy» мобильдік қосымшасы жасалып, іске қосылды.

Цифрландыру ақпараттық жұмыста және кәсіподақтық оқытуда белсенді қолданылады.

Есепті кезеңде Кәсіподақ тарихында тұңғыш рет бірыңғай критерийлер негізінде рейтинг арқылы мүшелік ұйымдар қызметінің сапасын бағалау жүйесі сәтті іске қосылды.

Біз қазір осы жұмыстың тек алғашқы сатысында тұрмыз. Әрине, әзірленген критерийлер мінсіз емес. Алдымызда оларды жетілдіру бойынша жұмыстар тұр. Алайда аталған жүйенің тиімді тұсы басым.

Жаңадан сайланған кәсіподақтың басқарушы органдары болашақта ұйым қызметін тереңірек талдап, жоспарлар мен стратегияларды әзірлеу үшін осы жүйеге сүйенетіні сөзсіз.

Құрметті Съезд делегаттары! Кәсіподақ қызметін ақпараттандыру саласында есепті кезеңде қол жеткізген табыстар аз емес. Ендігі міндет – жұмысты одан әрі дамыту. Кәсіподақ мүшелеріне кәсіподақ органдарының қызметі туралы, саладағы өзекті мәселелер бойынша ақпарат беру айрықша маңызды болып қала береді.

Ақпараттық жұмыс, әсіресе бүгінгі күрделі әлеуметтік-экономикалық жағдайда, кәсіподақ тиімділігін арттырудың негізгі құралдарының біріне айналуы тиіс. Біз бұл бағыттағы жұмыстарды жүйелі жолға қойдық, алда оны жетілдіру үшін барлық қолжетімді ресурстарды пайдалану қажет.

Кәсіподақ есепті кезеңде халықаралық ынтымақтастықты нығайту жолында да үлкен жұмыстар атқарды. Кәсіподақтың халықаралық қызметі жақын және алыс шет елдердің кәсіподақтарымен халықаралық байланыстарды дамытуға, әртүрлі мемлекеттердің білім-ғылым жүйесімен танысуға,

қызметкерлердің кәсіби және әлеуметтік-экономикалық құқықтарын қорғау жөніндегі жұмыс тәжірибелерімен бөлісуге бағытталған.

Өзге елдердің білім және ғылым кәсіподақтарымен орнатылған ынтымақтастық салалық кәсіподақ қозғалысын жаңа білім, тәжірибемен толықтырды.

Уважаемые делегаты! На основе принципов **социального партнёрства** удалось выстроить эффективное взаимодействие с работодателями, органами власти, адаптировать профсоюзные формы и методы работы по защите социально-трудовых прав и профессиональных интересов членов профсоюзов.

Как показала практика, социальное партнерство является надежным инструментом реализации актуальных задач, стоящих перед Профсоюзом.

Сформированная в отраслях многоуровневая система социального партнерства, реализуемая посредством заключаемых отраслевых, региональных отраслевых соглашений, коллективных договоров, позволила в отчетный период обеспечивать более стабильные и предсказуемые условия взаимодействия с социальными партнерами в реализации задач, связанных с обеспечением прав работников на достойные условия труда.

Мы серьезно продвинулись в вопросах увеличения социальных гарантий через акты социального партнерства. Если на начало 2020 года общая сумма социального пакета по соглашениям и коллективным договорам составляла **1 005 430 909** тенге, то по итогам 2023 года – **7 097 070 871** тенге, рост составил порядка 6 миллиардов тенге.

Вместе с тем, мы считаем необходимым продолжить работу по совершенствованию и актуализации структуры и содержания соглашений и коллективных договоров, сосредоточив внимание на решении следующих задач:

- обеспечение конкретных обязательств со стороны работодателей по защите трудовых прав и профессиональных интересов работников, исключение практики включения договоренностей рекомендательного характера;
- обеспечение системного характера применения принимаемых в отраслевых соглашениях обязательств, в том числе по повышению престижности и привлекательности профессии педагога, сохранению кадрового потенциала, привлечению в общеобразовательные организации педагогических кадров, включая молодых специалистов;
- реализация молодежной политики;
- своевременное внесение изменений и дополнений в действующие соглашения, а также новых договоренностей в связи с изменениями условий

труда работников при реализации задач модернизации сфер образования и науки;

- существенное обновление мер социальной поддержки работников;
- безусловное выполнение взятых на себя сторонами обязательств.

Последний из названных тезис имеет особое значение. На практике достаточно часто профсоюзные организации сталкиваются с проблемой непонимания значимости и правового статуса соглашений и коллективных договоров со стороны отдельных должностных лиц государственных органов.

К сожалению, в некоторых регионах органы внутреннего контроля за исполнением местного бюджета не признают условия соглашений и коллективных договоров, полагая, что профсоюзы могут добиваться каких-либо договоренностей по условиям труда только в пределах установленных государством нормативов.

Поэтому профсоюзным органам всех уровней посредством всех форм профсоюзной защиты необходимо добиваться должного отношения к актам социального партнерства.

Құрметті делегаттар!

Кәсіподақ үшін сала қызметкерлерінің жалақысы мен әлеуметтік кепілдіктері – өзекті мәселелердің бірі болып қала береді. Соңғы бес жылда мемлекет тарапынан педагогтарға көптеген игі шаралар іске асырылды.

Білімді де білікті кадрларсыз білім беру жүйесін дамыту мүмкін емес. 2019 жылы қабылданған Қазақстан Республикасының «Педагог мәртебесі туралы» Заңы соңғы жылдары педагогтарға қолайлы жағдайлар жасап, олардың кәсіби өсуін ынталандыру жөніндегі жүйелі шаралар кешенін іске асыруға мүмкіндік берді.

2020 жылдан бастап мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беру педагогтарының еңбекақысы екі есеге артты. Сонымен қатар, 2023 жылдың 1 қыркүйегінен бастап мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды жүзеге асыратын педагогтардың айлық ақысы тағы да 30 пайызға арттырылды.

Мамандықтың мәртебесі артып, педагогтардың еңбек жағдайлары жақсарды, құқықтары мен мүмкіндіктері кеңейді. Атап айтқанда, педагогтардың жүктемесін азайту бойынша шаралар қабылданды, ұстаздардың демалыс уақытын, еңбегін нормалау жүйесі әзірленді. 2021 жылдан бастап мектеп педагогтарының жүктемесі 18-ден 16 сағатқа азайды. Педагогтардың есептілігі 2022 жылдың 1 қыркүйегінен бастап үш құжатқа дейін төмендеді.

Тәлімгерлік, магистр дәрежесі, сондай-ақ спорт секцияларын жүргізгені үшін жаңа қосымша ақылар енгізілді, сынып жетекшілік және дәптер тексергені үшін берілетін қосымша ақылар айтарлықтай өсті.

Білім беру ұйымдарының барлық қызметкері жылына 1 рет жұмыс берушілер есебінен жыл сайынғы мерзімді медициналық тексеруден өтеді. Ауылдық елді мекендерде кәсіптік қызметін жүзеге асыратын педагогтарға бюджет қаражаты есебінен коммуналдық қызметтерге ақы төлеу және отын сатып алу бойынша әлеуметтік қолдау 2 айлық есептік көрсеткіштен (АЕК) 15 АЕК көлемінде көрсетіледі.

Между тем, неоправданно низкой остается заработная плата специалистов непедагогического труда, технических исполнителей и рабочих. Мы наблюдаем, как по этой причине из организаций образования происходит отток библиотечарей, бухгалтеров, экономистов и других работников, неудовлетворенных уровнем оплаты труда.

Профсоюз должен и дальше проводить работу, направленную на повышение размеров оплаты несправедливо оценённого труда.

Мы ждем от государственных органов обещанной модернизации системы оплаты труда гражданских служащих, работников государственных учреждений и казенных предприятий и будем требовать своего участия в работе над проектом этой системы.

На наш взгляд необходимо ставить перед Правительством Республики Казахстан вопрос о пересмотре института гражданской службы. Уже давно очевидным является то, что не только работники учреждений и казенных предприятий выполняют важнейшую для государства и общества работу. Ту же работу делают работники предприятий на праве хозяйственного ведения, организаций иных организационно-правовых форм, однако статуса гражданского служащего они лишены.

Профсоюз активно поддерживает и участвует в развитии конкурсного движения в сферах просвещения и высшего образования, принимая во внимание, что конкурсы профессионального мастерства являются средством повышения статуса педагога, престижности профессии, эффективного обмена опытом, на фоне растущих запросов к профессиональному уровню специалистов.

Уважаемые делегаты!

Мы всегда обоснованно утверждали, что **правовая защита членов профсоюза** является приоритетным направлением нашей деятельности.

Профсоюзными органами проводится работа по формированию штатной правовой службы. Если в 2019 году мы имели **37** штатных юристов, то на начало текущего года **46**. Бесплатные юридические консультации по всему спектру правовых вопросов смогли получить **94 323** членов профсоюза.

Профсоюзными юристами оказана правовая помощь работникам в рассмотрении индивидуальных трудовых споров в согласительных комиссиях в **1 242** случаях, в судах в **106** случаях.

При содействии правовой службы в отчетном периоде восстановлено на работе **78** незаконно уволенных работников - членов профсоюза.

Общественный контроль остается наиболее эффективной и значимой формой правовой защиты. За 2019-2023 годы в рамках общественного контроля за исполнением трудового законодательства проведено **11 876** проверок. В ходе проведения контроля выявлено **16 693** нарушений трудового законодательства.

Экономическая эффективность правозащитной работы выступает в качестве одного из наиболее ощутимых и показательных критериев ее результативности, оказывающих большое влияние, в том числе и на мотивацию профсоюзного членства. За отчетный период экономический эффект деятельности правовой службы Профсоюза составил – 7 608 202 677 тенге.

В предстоящий период работы нам необходимо провести работу по серьезному укреплению правовой службы, привлечь к работе высококвалифицированных юристов, установить деловые и взаимно полезные связи с учеными и преподавателями высших учебных заведений, специализирующимися на трудовом праве.

Проблемы охраны и безопасности труда продолжают оставаться актуальными. В отчетном периоде пострадали от несчастных случаев 108 работников, 10 из них погибли.

Для наших сфер деятельности, где отсутствуют практически производственные объекты, это не должно иметь место. Приведенные цифры свидетельствуют о недостаточном внимании к вопросам безопасности труда в отдельных организациях.

На 1 января 2023 года количество производственных советов по безопасности и охране труда составило **8023**, осуществляют деятельность **8124** технических инспекторов по охране труда, которые осуществили всего **19 171** проверок и выявили **8011** нарушений. Очевидно, что следует наращивать число проверок, а по выявляемым нарушениям принимать исчерпывающие меры.

Нам предстоит пересмотреть Положение об отраслевой системе охраны труда, поставить вопрос перед органами государственной власти о введении в штаты отраслевых министерств ответственных за охрану труда, активизировать работу отраслевых комиссий по социальному партнерству в направлении безопасности труда.

Необходимо активизировать работу всех организаций Профсоюза по осуществлению контроля за функционированием системы управления охраной труда, проведением мероприятий по управлению профессиональными рисками в организациях, прохождением работниками обучения по охране труда, обязательных периодических медицинских осмотров, обеспечением работников средствами индивидуальной защиты.

Совместно с социальными партнерами следует серьезно поработать над повышением уровня теоретических знаний и практической подготовки профактива по организации и проведению общественного контроля в области охраны труда.

В будущем система общественного профсоюзного контроля за соблюдением трудового законодательства и законодательства об охране труда должна способствовать не только предупреждению, выявлению и пресечению правонарушений в сфере труда, но и помогать Профсоюзу и его организациям усиливать их переговорные позиции по основным направлениям деятельности Профсоюза.

Следует отметить, что мы активно участвовали в нормотворчестве государственных органов по вопросам труда и социально-экономических отношений. Эта работа проводилась совместно с социальными партнерами на уровне отраслевых министерств, а также на всех доступных площадках.

Құрметті делегаттар!

Біз Кәсіподақтың болашағы жастардың қолында екенін анық білеміз. Кәсіподақ органдарының міндеті – жастармен жұмысты дұрыс жолға қоя білу, оларға қызметкерлердің құқықтарын бірлесе қорғаудың қажеттілігі мен тиімділігін сөзбен және іспен дәлелдеу. Бүгінгі таңда кәсіподақта 151 000-нан астам жас маман бар, бұл кәсіподақ мүшелерінің жалпы санының 25 %-ын құрайды.

Кәсіподақ құрылымының барлық деңгейлерінде осы бағыттағы саясатымызды белсенді жүзеге асыратын Жастар ісі жөніндегі кеңестер құрылды.

Кәсіподақ мүшелерінің 427 727-сі әйел, бұл жұмыс істейтін кәсіподақ мүшелерінің жалпы санының 73%-н құрайды.

Бүгінгі таңда Кәсіподақ гендерлік саясатты дамыту бағытындағы жұмыстарын табысты жүзеге асыруда.

Кәсіподақ қызметі әйелдердің отбасы мен жұмыс арасындағы тепе-теңдікті сақтауға, кәсіподақтар арқылы олардың санасын және ақпарат алу мүмкіндіктерін дамытуға, сондай-ақ құқықтары мен мансаптық өсу қабілеттерін арттыруға, кәсіптік оқытуға бағытталған.

Уважаемые делегаты!

За приведенными цифрами и фактами стоит значительная организаторская работа многотысячного профсоюзного актива первичных и территориальных профсоюзных организаций.

Нам удалось в непростых условиях выстроить работоспособную структуру организаций Профсоюза, приумножить кадровые, информационные, финансовые ресурсы и подтвердить способность Профсоюза противостоять различным внешним вызовам.

От имени Центрального Комитета Профсоюза хочу выразить глубокую благодарность всем членам союза, профактиву, делегатам Съезда за огромную и весьма полезную работу, которую мы все вместе проделали в последние пять лет!

Основные цели и задачи Профсоюза на предстоящее пятилетие сформулированы в проекте Программного документа. Их выполнение призвано обеспечить дальнейшее развитие Профсоюза, сделать его более сплоченным и эффективным.

У нас есть всё для достижения поставленных целей – четкое понимание механизмов их эффективного решения, воля, уверенность, требуемый кадровый потенциал и должный уровень профессиональной подготовки.

Наш Профсоюз – лучший!

Наша более чем полумиллионная команда – самая активная!

Мы уверенно идем в будущее!

Аса қадірлі делегаттар!

Жалпы, әлемдегі ахуалдың күрделі екенін көріп отырмыз. Барша адамзат түрлі сын-қатермен бетпе-бет келуде. Жаһандық дүрбелең дәуірінде Кәсіподақ қызметінің тиімділігін арттырып, жұмысты жаңа деңгейге көтеру міндеті тұр.

Кәсіподақты қызметкерлердің сенімді қорғанына айналдыру, кәсіподақ мүшелерінің өткір талаптарына сәйкес келу көшбасшыларға зор жауапкершілік жүктейді.

Мен кәсіподақ қозғалысындағы әрбір әріптесіме үлкен сенім артамын. Кәсіподақ қызметіне кір келтірмеу – біздің ортақ міндетіміз. Бәріңізді кәсіподақтың қоғамдағы беделін арттыруға үлес қосуға шақырамын!

Біздің алдағы бес жылға межелеген бағытымыз – айқын, жолымыз – ашық!

Дана халқымыз «Саусақ бірікпей, ине ілікпейді» дейді. Біз біріксек – үлкен күшпіз. Бірлесе отырып, бұдан да зор жетістікке жетеміз деп сенемін! Баршаңызға амандық, табыс тілеймін!

Назарларыңызға рахмет!